

BAJAI HIRLAP

Társadalmi Hetilap.

Megjelen minden vasárnap reggel.

Szerkesztőség: Városi bérház. I. emelet.

Kiadóhivatal: Kazal József könyvnyomdája, hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Lemberger Ármin.

Előfizetési árak

Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számítatnak.

Őszinte szavak

a bajai jótékonycélú leányegyletről.

Ha banális frázissal akarnók elkezdni mai vezető cikkelyünket, arról kellene szólni, hogy nem érdem szerint osztják a konczot. Való igaz ez, ha figyelembe vesszük városunk közönségének viselkedését — tisztelet a kivételeknek, sajnos kevesen vannak — legjótékonyabb intézményünk, a jótékonycélú leányegylet és népkonyhája iránt.

Mert különös és alig fogható fel, hogy az az egylet, amelynek célja a legmagasabb, a legemberesebb, az az egylet nemcsak hogy nem büszkélkedhetik városunk egész közönségének osztallan és nagy mértékű pártfogásával, hanem városunk közönségének nagy része teljesen negligálja. És ha azt kérdezné valaki, hogy miért? — Ne feleljünk rá, mert talán megijednénk a feleletől, hanem állítsuk a közönség szeméi elé a tényállást és bizzuk rája, hogy gondolkodjék felette és állapodjék meg magában arra nézve: méltányos-e a közönség viselkedése az egylettel szemben, vagy sem?

Tudjuk jól, hogy a kérdés, melyet feszegetni óhajtunk kényes. Tudjuk, hogy kiteszük magunkat ama gyanunak, hogy városunk közönségének békés együttlétét meg akarjuk zavarni. Azonban úgy érezzük, hogy tollunkat az igazság vezeti, vezeti pedig animozitás nélkül és azok, akik tárgyilagosan tudnak és akarnak itélni, azok nem fognak bennünket megítélni. Ám azok, akik nem tudnak, vagy nem akarnak a tényekkel foglalkozni, azok hibát találnak ott is, ahol nincs, azokkal vitatkozni nem lehet.

Kezdjük azonban a dolgokat az egylet alakításánál. Hét esztendeje van annak, hogy a bajai izraelita iskola egyik termében, Erdős Jakab, az izr. iskolák igazgatójának meghívására megjelent mintegy 30 bajai izr. vallású hölgy — leányok — akik, midőn meghallották, hogy olyan egyletet kellene alapítani, melynek célja szegény iskolás gyermekeket a téli időben meleg ebédrel ellátni, a hívó szózatra rögtön kimondták az egylet megalapítását, megállapították az alapszabályokat és kimondták, hogy az egylet jótékonyágában felekezetre való különbség nélkül részesülnek bajai szegény gyermekek, még pedig arányosan ahhoz az összeghez, melyet az egylet nem izraelita tagok díjából kap.

Az alapítási költségekhez — gyűjtés útján szerezték be — nem izraeliták is járultak és a megnyitás évében már nagy számmal részesültek nem izraelita gyermekek az egylet áldásaiban, a nem izraelita tagok száma azonban soha sem volt 20%-a az izraelita tagoknak.

Az egylet fennállását a közönség jótékonyágának hat irányban való megnyilatkozásaitól nyerte. Első sorban a tagok díjából, amelyek legnagyobb részét nem izraelita tagok fizették be, sőt ujabban három nem izraelita tag lépett ki egyszerre az egyletből. Második sorban a mulatság jövedelmeiből, melyekhez — készséggel ismerjük el — nem izraelita vallású polgártársaink is járultak jelentékeny összeggel. Harmadik sorban természetbeni adományokkal, mint liszt, fűszerek, fa, szén, főzelékek. Ilyféle ajándékokat az egylet nem izraelitáktól eddig nem kapott

egy fillér értéket sem. Negyedsorban vannak templomi adományok, melyek a dolog természeténél fogva csakis izraelitáktól származhatnak. Ötödsorban: állandó segélyekben, amelyek a városi hatóságtól és intézetektől, tehát felekezet nélküli testületektől származnak, végül hatodszorban alapítványokból, amelyeket eddig csak izraeliták adtak.

Az idők és viszonyok megváltoztatnak többé-kevésbé mindent és így a bajai jótékonycélú leányegylet is szenvedett változást, még pedig nemes, Istennek és embernek tetsző irányban, mert kiterjesztette jótékonyágát és mind többen-többen részesülnek javaiban.

Két hete lesz annak, hogy a népkonyha megnyílt és jelenleg 42 gyermek kap meleg ebédet, hetenként hatszor. A 42 gyermek közül 19 az izraelita és 23 nem izraelita. Eleinte 30 izraelita mellett volt 15 keresztény, ma az arány nagyon megváltozott. De megváltozott a tagok létszámában is az izraeliták és nem izraeliták közt az arány. Mert néhány évvel ezelőtt a tagok legfeljebb 20 százaléka nem izraelita volt, jelenleg ez a % leszál 14%-ra, vagyis 186 tag közül csak 28 a nem izraelita és ez utóbbiak száma, ha a jelek nem csalnak, apadóban van. Ime az arány a tagok 14%-a és az ellátott gyermekek 54,75%-a nem izraelita. Ha ezen arányszámokhoz vesszük azt a tény, hogy az adományok 80—90%-át az izraeliták adják készpénzben és természetben, kiki megalkothatja magának véleményét a bajai jótékony leányegyletről és városunk közönségéről.

A fonalat tovább szöni nem óhajtjuk,

TÁRCZA.

Csak egy szót.

A „BAJAI HIRLAP” TÁRCZÁJA.

Irta: Bodrogi Lajos.

I.

Az ebfalka esaholása hirdette, hogy Franciaország „hón szeretett” királya, XV. Lajos, visszatért a vadászatról. A hűséges ebeknek övének kijutott a zsákmányból; bőségesen a kíséző udvari népek is. Ebek harminczadja volt akkor nékik a legkeresztényebb király egész szép országá.

A fáradt királyt csak kevesen követik terembe. Amazon ruhájának hosszú hurezát magasra emelve, csintalan kézintéssel hívja maga után a fényes kíséretet egy kipirult képű, kissé elhízott asszony. Merészen felfűlt frizurájának hajporos ütvesztőjében csak úgy ragyognak a gyémántok; még jobban ragyognak a futtatás gyönyörűségétől kitágult szemek. Ezeknek a szemeknek a ragyogását fizette meg azokkal a ragyogó gyémántokkal la France; la France, a szegény Franciaország és la France, a szép asszony inasa, a szegény Franciaország még szegényebb királya.

Ruganyos lépésekkel követi a szép asszonyt a megrokkant csabító, Richelieu herczeg. A minorkai hős ám nem akar rokkantnak látszani. Látható erőlködéssel feszíti ki lábikrája izmait és tánczóli tipegéssel megy a szép asszony után, a ki hangos nevetéssel vezeti a társaságot: a vén Condét, Beaumont Kristófot, a párisi érseket, Roche-Aymont, a grand aumoniert, a kutyaképű kancellárt, Maupeou Aiguillon herczegét, a hírhedt miniszterbuktatót. Ma csak az urak követik a szép asszonyt. No meg persze, a pápai nuncziust. A király ma az ő alkóvos szobájában fogadja a meghívott urakat. Nagyon fáradt, csak egy rövid lansqueten játszmára hívta őket. Ezt is csak a pápai nunczius kedveért, a ki szenvedélyes kártyás. A pápa követe finom, sárgás kezeivel készíti elő a játékasztalt, a mikor hangos szóval hívja valaki az alkóvos szobába vissza.

— Nuncius úr, nuncius úr, hallja többször egymásután; kifárasztott ez a magas sarku cipő; szedje ugyan elő az ágyam alól a papucsaimat. Hiszen magunk között leszünk.

— Du Barry hívja, siessen, rival rá a szemfüles Aiguillon.

De a mire kimondta, a nuncius torzója már eltűnt az ágy alatt; onnan húzta elő a „legkisebb és legkövérkésebb” lábauskáknak kaczer ponygóláját és segítette fel azokra a csintalanul rugdalozó „piskótlakra.”

— Mondja, követ úr, de őszintén feleljen, ugy-e, hogy mégis csak szivesebben szolgál ki engem, mint a hogy annak az utálatos Choiseulnek a sovány nővérét szolgálta volna ki? kérdezi a követet hangos nevetéssel a piroskepű asszony.

— Grammont herczegnőt érti, a kitől olyan fintoros nevetéssel fordult el ő felsége, a mikor „Európa kocsisa” tálcán prezentálta neki a saját édes nővérét?

— Ah, ah, „tálcán prezentálta”, pompás ötlet, nevetett Aiguillon. „Plat és présenta!” Micsoda bout rimét farag majd ebből a mi szellemes poétánk, de l'isle!

— Aztán az „Európa kocsisa!” Pompás volna, csak hogy már Pompadour is használta, — rikácsolta közbe Maupeou és a szeme éggett a gyűlölettől, a hogy mondta. No de ha Pompadour felültette Európá bakjára kocsisnak, mi meg leszállitjuk onnan, ugy-e kedves Aiguillon herczeg? És aztán majd mi hajtunk, csak a dauphine jó hajlandóságát ne veszítse el a mi kis majmunk, a mi kövér kis guenonunk!

Susogva mondta az utolsó szavakat; megcsikorgatta arany tubákszelenczéjét, hogy még jobban elnyomja a szót — és úgy kínálta az illatos porral a herczegét. Du Barry mégis meghallotta a dauphine szót és sietett közbeszólni:

— Ah, a dauphine, a kis Habsburg, az szeret engemet, az mellettünk lesz, — selypíti. Olyan kedves, olyan naiv ez a tizenöt esztendő új asszonyka, vagy inkább kisasszonyka. Mert a mint hallom, az ura még most is, pedig már több hónapja, hogy asszony, még most is — hogyan is

mondjam csak, — respektálja. Ah, „szármánt, szármánt” ez a kis erényes német asszony! Fogalma sincs róla, mi a „la Favorite” szerepe az udvarnál. Hogy is volt csak, követ ur, mikor a lakodalma előtt bemutatnak neki La-Muettenben?

— Ah igen, akkor? Nos hát, azt kérdezte tőlem, milyen minőségben van alkalmazva a grófné az udvarnál. A mire én azt feleltem, hogy a grófné nemes földadata ő felségét szórakoztatni, földeríteni.

— És erre azt felelte a kis menyasszony, hogy ebben versenyezni óhajt velem . . . hogy szórakoztassa a völégénye nagypapáját. Oh, a kis naiv, a kis buksi! Milyen „szármánt”, milyen „szármánt” ez a petite rousse az ő vastag, piros ajkával, aranyozsdás hajával. A kis ártatlan, szegény, kis ártatlan!

Hangosan nevetett, a mint mondta. Nagy, gömbölyű, kissé ovotölcska szeméből csak úgy hullottak a könnyek. Alig hallotta, mikor a társaság több gúnynyal, mint tisztelettel jelentette neki:

— Ó felsége a király!

II.

A „petite rousse”, a kis „szármánte” pedig ez alatt ott ült magánosan, messze, messze a kegyencző fényes termetől, az ő kis sarokszobájában. A legnagyobb tivornya zaja se hallzik már ide, olyan végtelenül nagy ez a versaillesi királyi palota; az „Oeil de Boeuf” fénye idáig csak mécsvilág, vagy inkább valami misztikus pásztorcsillag. Tudja-e, tudhatja-e a szegény kisasszony, hogy ez az idecsillanó fény egy kitörni kész vulkán látványának izzása, a melyben egy elszűdésre ítelt világ ég majd el?

Mária Antoinettet még mindig a bécsi udvar bővős emlékei tartják foglyul. Az új életet, az új környezetet nehezen szokja meg.

Nem tudja felejtani a Metastasio édes stanzáit, a Burg merev, szigorú, de olyan nemesen előkelő hangját. Itt minden olyan szabad, kétértelmű, olyan könnyelmű, csintalan.

Csak a fiatal férj, a trónörökös komoly és tartózkodó. A mióta a felesége lett — május szép havában történt még, — ah, olyan régen, anyyi

hisz megértük, hogy az elmékedést a nagy-közönségre bizzuk. Azonban az egyet vezetőihez van szavunk: Hiszük ugyanis, hogy az egész nagy közönség *osztatlan* érdeklődése elébb-utóbb a leányegylet felé fog fordulni és könnyű fogja tenni a jótékonyág gyakorlását. De addig is, míg ez nehezen megy, le ne térjenek a jótékonyág nemes ösvényéről és adjanak, az egyet anyagi körülményeihez képest minden gyermeknek, aki valóban rá van utalva, meg nem kérdezőn, hol, milyen módon imádják Istenét. Mert a legelső és legnagyobb igazság, hogy jót kell tenni a szegényekkel és meg kell menteni a koplalástól a jövődőt, az apró gyermekeket.

Lengyel Manó.

Helybeli és vidéki hírek.

A színészet vidéki felügyelője városunkban.

Festeti Andor gróf, a vidéki színészet felügyelője, a napokban Baján időzött.

Házasság. *Sonkutin* Sándor bajai kir. járásbírósi aljegyző folyó évi november hó 14-én köt házasságot menyasszonyával *Kresz* Vilma urhölgygel Aradon.

Eljegyzési hír. *Dr. Hajnal* József, a szabadkai kir. törvényszék kitűnő képzettségű fiatal bírása, jegyet váltott *Bergel* Nesztike urhölgygel Budapestről.

Eljegyzés. *Éber* Sándor áll. tanítóképző s. tanár szombaton tartotta eljegyzését *Bartsch* Juliskával, özv. dr. Bartsch Samuné szép és kedves leányával.

Eljegyzés. *Demetrovics* Emil helybeli ezukráz jegyet váltott *Ferdinánd* Anna urhölgygel.

Egy bajai földink irodalmi sikere. *Schmetzer* Ferenc vezérkari testületbeli százados, a harcászat tanára a m. kir. honvéd Ludovika Akadémián, érdekesítő és kiváló szakértelemről tanuskodó tanulmányt írt a Ludovika Akadémia közlönyének októberi számába — „a modern támadási áramlatok és gyakorlati szabályzatunk” czím alatt.

Uj községi orvos Szeremlén. A közeli Szeremle község képviselőtestülete *dr. Kuzman* Oszkár helybeli orvost a napokban községi orvossá választotta meg.

Az új pénzügyigazgató az adózók érdekében.

Popp György kir. pénzügyigazgató azon fontos újítást vezette be, hogy a hatáskörébe tartozó városokban, — tehát Baján is — a közigazgatási bizottsági ülések napján, az illető adóügyi tanácsnok hivatalos helyiségében személyesen meghallgatja az adózó közönség óhajait, panaszait és előterjesztéseit. Nálunk már a f. hó 9-iki közigazgatási bizottsági ülés alkalmából fogad a pénzügyigazgató.

Egy derék bácskai tanferfu halála. *Weisz* Jakab, a szabadkai izr. iskolák érdemes igazgatója és három évtizeden át volt tanára m. hó 28-án jobblétre szenderült. A 62 évet élt veterán tanferfut pénteken helyezték örök nyugalomra a szabadkai összes iskolák és sok előkelőség impozáns részvétele mellett.

Halottak napja. Küszöbön a kegyelet napja, mikor a temetőben száz, meg száz kegyeletes kéz buzgolkodik a sírok és kripták impozáns módon való elrendeztetésén. Az üzletekben, meg a piacon a sírkoszoru mostanában a legkelendőbb czikk, mivelhogy mindenki siet, hogy halotta emlékének ezuttal is méltó díszszel adózzék. A legkülönösebb nemű és alakzatú sírkoszorúk pompáznak a virágkereskedésekben és egyebütt; vevők közt ott van biz' sok szegény is, a kik utolsó krajezárjaik árán is rajta vannak, hogy drága halottaik iránt való kegyeletes megemlékezésüknek látható jelét adhassák. Az örök nyugalom és pihenés tanyái, a temetők új díszben pompázva, fényárban usznak immár és a hívők seregétől tödülnek jönnek évek. Tavasz után nyár, s nyár után a lombhullató ősz jön... Megjelenik minden évben könyörtelenül s foszlogatott kezével irgalmatlanul letépi, halálhozó lehelletével megsapáztja, elfonyasztja a leveleket. Vegig száglud zügó szele a rónán s fakó lesz a pázsit, dérré fagy a fűszálon a harmat; majd belezng a hegyek fenyőerdőjébe s dalt költ az enyészetről, mulandóságról... Mulandóság! Közös sirja mindannak, ami szép vagy rút, jó vagy rossz, közös temetője bánatnak, örömmel! Ki gondolna rád szívesen?! Félünk téled, iparkodunk menekülni előled s mégis ünnepet szentelünk neked minden évben. Oh! mert az élöket erősebben költik a földhöz a holtak, erősebben az, ami a föld alatt van, mint ami a föld felett.

Az ipartestület köréből. Fölkérjük azon tisztelt urakat, kik a borfogyasztási ügyben az aláírások megszerzését elvállalták, hogy az ipartestület hivatalában mielőbb jelentkezni sziveskedjenek, ahol is aláírásokat a hivatalos órában már eszközölni lehet. *Végrehajtó bizottság.*

A városi mértékhatóság állás. A folyó hó 3-iki lejárattal meghirdetett mértékhatósági állásra — mint értesülünk — 16 pályázati kérvény érkezett be eddig, mi oly szokatlanul nagy számot jelent nálunk, melyet a Baja városnál megüresedő állásoknál még nem sikerült elérni.

Közgyűlés. A gyümölcsészeti egyesület nov. 8-án vasnap d. e. 11 órakor tartja a városi székház 2. sz. termében ezen évi rendes közgyűlést, s ha ez a tagok részvételtsége miatt megtartható nem volna, úgy a gyűlés november 15-én lesz ugyanott, s ugyanazon időben, határozatképességgel a megjelent tagok számára való tekintet nélkül.

A halas-rigyiczai h. é. vasutat m. hó 29-én adták át ideiglenesen a forgalomnak, a hivatalos kiküldött részvételével.

A helybeli Gyümölcsészeti Egyesület köréből.

A „Bajai Gyümölcsészeti Egyesület” a héten tette közzé ideai zárószámát, melyből a következő közérdekű adatokat emeljük ki: Tagsági díjakban befolyt 1168 kor. Baja város közönségének hozzájárulása 2430 kor.; a fa- és rózsaeladás 8877 kor. 37 fillért jövedelmezett a lefolyt évben, a mezőgazdasági és konyhakerti termények 716 kor. 68 fillért. Az év folyamán rendezett kiállítás 420 kor. 70 fillért hozott, vegyes növényekből 553 kor. 17 fillért folyt be. — A kiadások oldalán szereplő fontosabb tételek: Földmunkák; 2211 korona 83 fill., szemzés és oltás 362 kor. 25 fill., ugarföldök művelése 304 kor. 54 fill., szőlőmunkák 321 kor. 68 fill., irodai kiadás és hirdetés 292 kor. 73 fill., magvak 638 kor. 79 fill., beszerzett eszközök és anyagok 1031 kor. 59 fill., a kertészszemélyzet díjazása 4387 kor. 28 fill., esemeték és szőlőveszteszók 1523 kor. 79 fill., üvegház építési költségei 894 korona 94 fillér. Ezeket felül több apróbb-nagyobb előre nem látott és egyéb kiadás tartja a gondosan összeállított évről-évről számot, úgy, hogy a pénztári egyenleg 1903. évi szeptember hó 3-án 1169 kor. 27 fillért tett ki.

Madárházak. Szinte biztosra vehető, hogy a gyümölcsészeti egyesületnek az éneklő madarak érdekében megindított mozgalma siker koronázza, mert a két hét előtt megnevezettken kívül még a következők állítanak madárházakat az éneklők védelmére: *Hesser* Gyula, *Vágó* Rezső, özv. *Perczel* Miklós, *Gáspár* János, *Szaday* Kálmán, özv. *Eötvös* Nándorné, *Eckert* István, *dr. Hegedüs* Aladár, *Bernhart* Ernő, *Kovács* Andor, *Balka* Geza, *dr. Bernhart* János, *dr. Koller* Imre, *dr. Boros* József, *Lovas* József, *Tury* Mátyás, *Szutrély* Lipót, *dr. Klénancz* György, *Peschke* Károly, *Reich* Salamon, *Szabó* Sándor, *Szabay* Ferencz, *Tausig* Jakab és *Tomesányi* Sándor.

Ingven gyümölcsfak kiosztását gyümölcsészeti egyesületünk a f. é. hó 23-án megtartott választmányi gyűlésen elhatározta és 1900 drb. fának a f. é. őszén való kiutalványozására a felhatalmazást az elnökségnek megadta. Azok, akik ily fára igényt tartanak, f. évi november 3-tól d. e. 10-12 óráig jelentkezhetnek *Czirfusz* Ferencz (*Kaszárnya-utca* 33. számú) házban.

Az apatini molnárak malomadója. A bácsmegyei Apatin községbeli dunai malmok tulajdonosai évek hosszú sora óta évente malomadó czímen 52 kor. 52 fillért fizetnek *Frigyes* főherczeg belyei uradalmanak. *Minthogy* szerintük ez az adókötelezettség semminemű joggalappal nem bír, ez ügyben kérvényt intéztek *Daranyi* Ignác földművelési miniszterhez, melyben az 1885. évi XXIII. t.-cz.-re való hivatkozással, ennek a törvénytelen állapotnak a megszüntetését kérik.

A délvidéki színiszövetség. A Zombor, Nagybecskerek, Lugos, Versecz, Nagykikinda és Nagyszentmiklós városokból alakított délvidéki színkerület választmánya kedden Zomborban *Pogány* Károly főispán, szövetségi elnök elnöklése alatt ülést tartott. E gyűlés tárgya a színiszövetkezet szín-

hete már! — az ifjú férj csak nevelője, La Vauguyon társaságában látta a gyermekasszonyt. Olyan szigorúan néz rá, ha ő is nevet, ha ő is vig; pedig sirt is eleget akkor, a mikor a lakodalmukat ünneplő tüzijáték közben hatszáz embert nyomott agyon a párisi nép kíváncsisága. Istenem, hát lehet is mindig sirni!

De most sir, most szomorú. Levelet ír az édes anyjának, — a nagy császárnénak — és panaszkodik benne. Nem tud megszokni, írja, ehhez a furcsa vigszághoz, meg ehhez a furcsa du Barryhez, a ki olyan nagyon közönséges — nem, hogyan is mondja csak, sans gene-modoru. „De hát azért biztosítom feleségek anyámat, hogy hibát nem követek el sem miatta, sem ellene.”

Francziául írja a levelet, így illik a jövendő XVI-ik Lajos feleségének. Irhat szabadon, a szíve szerint; ezt a levelet Mária Terézia teljhatalmu megbízottja, *Mercy* gróf adja majd át a császárnénak.

Eppen, hogy leírta a sort: „je ne ferai jamais de faute ni pour elle, ni contre elle” — az új sorban talán éppen azt akarja kérdezni az édes anyától, hogy mi lehet az oka a férje hidegségének, félénk tartózkodásának, midőn hirtelen két ölelő kar melegíti érzé magá körül.

Meglepetve fordul hátra; a tizenhat éves férj, a dauphin áll mögötte.

Szeméből nyájas barátság — vagy talán több sugárzik; fiatal, pihés ajka édes szóra nyílik, a mint magát kijavítja:

— Madame—Antoinette, van egy-két perce számomra?

Remegve inti maga mellé, egy aranyozott oroszlanlábú rokokó-diványra a fiatal asszonyt és kérdezi, hogy elpalástolja zavarát:

— A király játszójának még nincs vége?

— Nem voltam ott, nem is megyek soha, — felelt hevesen Lajos. — Azért jöttem, hogy téged is arra kérjelek, hogy rábírdalad; kerüld azt az asszonyt.

— Melyik asszonyt, herczeg; mit kíván tőlem, herczeg?

— Bocsánat heveségemért, hiszen gyöngéd:

nek illik lennem. Jól tudom, hogy a férje vagyok és szerelemmel tartozom a feleségemnek. Ha Compiègneben elrendezik udvartársunkat, a bizalmas, sokszoros együttléti módot nyujt majd, hogy jobban kifejezzem érzéseimet, hogy teljessem a házasság kötelességeit. La Vauguyon is így tanácsolta, nagynénem, a jó Adélaide is így mondta. De addig is, minthogy a házasság szentsége a bizalmas együttélést teszi kötelességünké, bizalommal tartozom önének — neked! Ezzel a bizalommal mondom: kerüld du Barry grófnőt; utáld, mint a bűnt, vedd meg, mint a förtelmet.

Hevesen ugrott fel, a mint mondta. Kifejtette magát a hozzá simuló gyerekkasszony ölelő karjából — és így járt le-fel nagy izgalomban.

— De hát miért, ki ez az asszony?

Kicsoda? Ó az a híres „la guenon” — az a szemérmetlen majom, a kinek pofazacsokjában tünik el minden, a mi Franciaországából felfalható. Szegylene Franciaországának, a világnak, gyátlazata szerenésellen, elvakult öregatyámnak, a királynak.

— Hiszen én jónak, kedvesnek látom; aztan földeríti, mulattatja a nagyapát.

Ah, gyermek, gyermek, — felelt kipirult arczeval Lajos. — Én is azt hittem maig, így tanították La Vauguyon! Csakhogy ez az ember, a nevelőm pedig, gaz kópének bizonyult — ő is Du Barry zsoldjában áll. Nagynéném, Adélaide, Sophie és Victoire ma magukhoz hívtak. Azt mondták, hogy, ime, érett vagyok már, tudnom kell az élet titkait — és megmondták, mi ez a Du Barry. Undok, piszkos állat, a kinek romlott teste a vén király pestises gyönyörűsége. Kimondták, hogy mi, mert engem is, téged is megakarnak övni a szörnyű büntől, megmondták az igazi nevet, — meg is gyöntak rögtön, hogy kimondták ezt a nevet. Azt mondták, hogy... Értsd meg, jegyez meg: minden a mi rothadás, bűn, borzalom és irtózat, minden benne van ebben a szóban.

Mária Antoinette esodalkozva hallgatta a heves beszédet. Szűzes szemérme elborzadt az inkább csak elutogott szó hallatára, a melynek magyarázatát kérni nem mert. Utána sietett férjének, átölelte és mondta szerető engesztelődéssel:

— Legyen nyugodt; egyetlenegy szavam sem fogja többé hallani.

— Úgy, úgy, Antoinette, tégy úgy, hogy meg ne mérgezzem téged is. Adélaide is így óhajtja, a ki nemcsak Franciaországot, de Lengyelországot is félti tőle. Pedig Lengyelország az én öreganyám, a ki ő edes anyjának a hazája. *Lescinszka* Máriaé, a szenté, a vértanué.

— Lengyelország? Mi az a Lengyelország, merre van Lengyelország?

— Kis tudatlanom te! Híres, nagy és boldogtalan ország az, a melyet most készűl meg-rabolni az a hitetlen porosz király és a fajtalan orosz csárnó. Csak két barátja van Lengyelországnak: a te edes anyád és Franciaország külügy-minisztere, *Choiseul*. Anyádat nem buktathatják meg Du Barryék — megbuktatják hát majd *Choiseul*.

— Ah, azt nem szabad engedni! *Choiseul*! Hiszen ő kötötte meg házasságunkat. Szegény jó *Choiseul*, meg fogom védelmezni, beszélni fogok a királyjal. Hiszen úgy szeret engem!

A herczeg szeretettel ölelte magához a csúcsogó asszonyt és folytatá tovább:

— Ezzel mindent elrontanál. A király rögtön sejténé, hogy gyűlölt leányai nevében beszélsz — hogy du Barry ellensége vagy. Pedig neki ez az asszony az egész világ. *Choiseul* csak Mária Terézia mentheti meg. Mercevel, a teljhatalmu császári megbízottal kell beszélnünk; csak ő mentheti meg *Choiseul* — a kiért ugyan nem nagy kár gonosz, gonosz ő is, úgy mondják Adélaide és Victoire; csak ha ő marad, menekül meg Lengyelország és vele hazánknak a becsülete is.

— No, hát ha tőlük, ha Mercey-től függ, meg is fogjuk menteni.

Szerető ráborulással, már-már esküvel akarta megerősíteni ígérletét, mikor a külső folyosókon, csarnokokban nagy riadalom támadt és gyorsan siető emberek rohantak a királyi termek felé „Au Débouter du Roi!” A király feküdni készűl hangzott mindenfelől.

A fiatal pár is sietett a király hódotatára. Sietett a palota másik szárnyában a három vén leány is: Adélaide, Sophie és Victoire, a Vartju, a

társulatának megtekintése, művészi erejének elbírálása, az észlelt hiányok eloszlására intézkedések megtétele, úgy nemkülönb az egyes városok színi-évdajainak végleges megállapítása volt.

Karácsonyi házi és népipari kiállítás. A szegedi kereskedelmi és iparkamara kerülete összes házi és népipari vállalatának figyelmébe ajánlja azt a kiállítást, melyet az alföldi tudóvész-szanaszatórium javára rendeznek Budapesten, a régi képviselőház helyiségeiben. Kiválóan jó alkalom ez a házi és népipari készítmények megősmertetésére és értékesítésére, melyeket a főváros közönsége bizonyára tömegesen fog vásárolni. A kiállítás, melynek ügyében minden fővilágosított készséggel megad a kiállítási iroda (Budapest, VIII, Sándor utca, régi képviselőház épülete) december 1-én nyílik meg. A kiállításra szánt tárgyak részére a m. kir. államasutak vonalain és a kezelése alatt álló helyi érdekű vasutakon úgy az odaszállításnál, mint az esetleges visszaszállításnál 50% díj mérséklés engedélyeztetett. A kiállításra a kiállított tárgyak után helypénz egyáltalán nem lesz fizetendő. A József főherceg sanatórium egyesület a kiállításon eladott tárgyak vételárának 10%-át alapítókéjé javára levonja. A kiállítási tárgyak őrzéséről a kiállítást rendező egyesület gondoskodik, de szabadságában áll a kiállítóknak is megbízottat küldeni.

Gyilkos szerelmek aggastyán. A szomszédos Szeremle községben egy 76 esztendő aggastyán saját fiát ölte meg. Kis Balog János 76 esztendő földműves a héten látogatásban volt 42 esztendő fiánál, Kis Balog Sándornál. Beszélgetés közben apa és fia között heves szóváltás támadt, mire az öreg Kis Balog János felkapta a fia fejcséjét és azzal teljes erejéből sújtott fia fejére. Kis Balog Sándor édes apja csapásától áthatástól fővel összerogyott és néhány pillanat múlva meghalt. Az őz bűnös a csendőrség beszállította a bajai járásbíróhoz fogházába.

A közsvény halála. A számtalan szer között, mely csúsz és közsvényes bántalmak ellen ajánlatik, legjobbnak és felülmulhatatlannak bizonyult a törvényesen védett Halápi-féle „Restaurator”, mert már rövid használat után a fájdalmat nemcsak enyhíti, hanem gyógyítja is, a nélkül, hogy nagy pénzbeli áldozatot igényelne, mert egy tubus ára csak 1 korona 60 fillér. Határozottan megérdemli nevét, mivel csodálatos rövid idő alatt a legsúlyosabb betegeket is teljesen restaurálja. Készítője Halápi Frigyes gyógyszerész az „Apostol”-hoz Budapest, József-körút 64-ik szám.

Dal az ellopott és megkerült subáról. Egy sokacsz atyafi Szántováról bejött Dr. Nikolauz Béla ügyvédhez, hogy ügyes-bajos dolgot eligazítsa. Míg dolgát végezte, subáját az ügyvéd házána kapualjába tette, ahonnan Tokodi János a subát ellopta és uton-utfélen kinalgatván, pár koronáért el is adta. Cserba György szőlőjéből elloptak a közelmúltban egy subát és amikor Cserba meghallotta, hogy subát árulnak, rögtön a rendőrségre sietett, ahol az eladott subát kinyomozták és megállapították, hogy a sokacsz atyafi subáját hajszolta fel Cserba.

Rongy és a Koca, amint királyi édes atyjuk nevezte. Hamarosan magukra szedték a szürke abroncos szoknyát, rácsatolták az udvarképes, hosszú, kopott hureot és aggályos sietséggel iparkodtak a legkeresztényebb királyi és apa halótermébe, hogy jelen legyenek a nagy ceremonián. Az új főistálló-mestert, du Barry Alfonz vicomte-ot csak ma nevezte ki XV. Lajos a maga és a dauphin szolgálatára. Csodálkozó megütközéssel nézte az udvar, hogyan húzza le az „új ember” a pihenni téré felség legkegyelmesebb csizmáit.

A trónörökös elképedt a látványtól. Nejéhez hajolt és mondta neki susogva:

— Minden elveszett, Ez az est megbuktatta Choiseult, Aiguillon, a császári alliance ellensége lesz a külügyminiszter; ilyen főistálló mester után csak olyan külügyminiszter jöhet. De az én csizmamához ne nyúljon ez az ember, mert az arczába rügök.

III.

A júniusi éjszaka mosolygva borul a versaillesi palota épülettömegeire. A hold fénye selymes világítással szüri át a levegőt és bevon kastélyt, parkot ezüstös sugárzásával.

Csak a király lakóosztálya fölött áramlik ki a hold világánál sokkal erősebb fény az egyébként sötét falak közül, a du Barry ablakából. Itt mulat ma Franciaország királya, itt készíti a fekete kávét a piros képű asszony inasa.

Hires ünnep a mai. Choiseul bukását, Aiguillon bizonyosan várható kinevezését ünneplik. Itt az egész udvar, a főméltóságok mind; itt du Delfand asszony egész szalonja, íróival, művészeivel; itt a világ sorsát döntő diplomataik teljes táborokara.

Csak a dauphin és neje, meg a király leányai maradtak távol. Az erénynek meg a szomorúságnak nincs itt mit keresnie. Hajdanta a Pompadouré voltak ezek a termek. Múlt karácsony óta, hogy megbukott Choiseul, a guenon kapta meg őket a legmagasabb királyi kegy jelölés, A szegény

Verekedés. Graza Imre múlt hó 11-én este Gyúrosovits Mátyás korezmájában mulatott. Közben kiment az udvarba, ahol Schinner kőműves fia egy doronggal fejbeverte úgy, hogy a kórházba kellett vinni, ahol súlyos betegen fekszik, Schinner ellen az eljárás megindult.

Irtózatos tűz. K. vidéki városban nemrég egy szeszgyáros háza kigyulladt. A tüzoltóság tilalma dacára a tulajdonos berohan a veszélyes tűzbe, hogy pénzesládáját megmentse. A hatalmas lángok és a tüzhetetlen füst azonban nem engedték, hogy a kétségbeesett ember a ház hátsó részében levő lakószobájába behatolhasson. Vissza kell térnie és már-már ingadozik alatta a roskadó épület, midőn szerencsésére, kapaszkodás közben megakad az ajtóra szögeztet levelezéskönyvében, melyet kezében görcsösen tartva, lezuhan a földre. Az irtózatos tűz egész vagyonát elhamvasztotta s nem maradt egybe, mint az a pár értéktelen üzleti levél, mely a levelezéskönyvben volt és köztük Török A. és Tsa bankház, — Budapest, VI., Terezh-körút 46 sz. — levele, mely egy megújítási sorsjegyet tartalmazott. Még alig tért magához az óriási csapás hatása alól, midőn azon kellemes hírt hozta a tűz által szerencsétlenül tett és tönkrement gyárosnak a táviró, hogy a furcsa módon megmentett sorsjegy megnyerte a 600.000 koronás nagy jutalmat.

Meglopott orvos. Dr. Raisz Sándor kórházi főorvos hozott magával Budapestről egy Németh József nevű szolgát, aki az orvostól f. hó 26-án 600 kor. készpénzt lopott. A tettest a rendőrség elesipte, mikor is nála 406 kor. 98 fill. pénzt, órát és 2 gyűrűt találtak. Átadták a járásbírósnak.

Lopás. Spitzer Géza korezmájából m. hó 18-án Weiner Nándor egy ezüst lánczot és szivartárczát ellopott és megugrott.

Meglopott művész. Simon Mariskát, szintársulatunk kedvelt tagját, múlt hó 29-én meglopták. Míg ugyanis 5 távol volt, valami rossz ember 2 drb., 1 arany- és 1 ezüst-tűt ellopott. A tolvaj bizonyosan nem színházjáró, mert különben nem lopta volna meg ezt a kedves művésznőt.

Lopás. Eberhardt György cipész múlt hó 26-án este jött haza a báttaszéki vásárból és azon éjjel ellopták vásári ládáját 70 pár cipővel és 2 drb. ponyváját. Kára 400 korona. A rendőrség a nyomozást megindította.

A Budapesti Napló nemcsak keletkezésének történetében új és eredeti, de a közönség szimpátiáinak gyors felköltésében is eddig nem látott példát mutat. És minden szám arra vall, hogy a Budapesti Napló megérdemli ezt a támogatást. A Budapesti Napló-nak friss és megbízható értesülései, lelkes, temperamentumos, komoly, tartalmas, hatásokban valósággal szenzációs politikai cikkei, a melyek nyomatékossá teszik a politikai sulyra döntő jelentőségű újság véleményét, tárczarovatának magas irodalmi színvonala, gazdag informatív anyaga, kitűnő értesülései, kimerítő, ölleles, változatos, eleven rovatai s mindenrendű közleményeinek változatosága és folyton gyarapodó bősége: napról-napra ékesszólóan tanuszkodnak arról, hogy a Budapesti Napló fényesen megfelel a legvérmesebb várakozásnak is. A Budapesti Napló szerkesztősége és olvasó

dauphinenak csak az elhunyt királyné lakóosztálya jutott.

Milyen fény, milyen pompa a kegyenezőnő termeiben! Óriási sèvres-i porcellánok minden sarokban, minden asztal fölött Watteau képei; rózsafából készült zongora, iróasztalok Gouthière bronzaival; ódon lakkos fényellenzők a lámpákon, Passemant ékes művi barometere, Germain nagy műbécű ingaórái, Van Ostade és Teniers képei a falakon; de mindenekfölött Drouois pompás arcképe, a mely a szépséges, élnivágyó, jószívű kegyenezőnő a maga ostobácska mosolygásának ellenállhatatlan varázsával ábrázolja.

Csak a legszelebb szoba ablakaiból nem hatol ki fény: ott, abban a rózsapiros üvegű vakított fényű szobában, a szentek-szentjében nincsen zaj, nincsen fény. A felhomályban két férfinak a külső zsvajtot még jobban elnyomott sutogása hallatszik csak.

Mária Terézia követe és XV. Lajos titkos ügynöke, Broglie gróf beszélgetnek ottan.

Mercy ömlengő barátsággal szorítja a titkos ügynök kezét, mintha kérlelné, mintha rábeszelné. Broglie komoran hallgatja a nagy leleplezést.

— Igen, ugy van, grófm, — folytatja a császárné megbízottja a régtől megkezdett beszédet. Ő felsége a császárné súlyos helyzetben van; nem hallgathat angyali szívének érzelmeire. A porosz király, ez a gonosz ember, az orosz császár, ez a hatalmas asszony nem bocsátják ki a zsákmanyt kezük közül. Kaunitz és József császár bebizonyították neki, hogy keleti Európának egyensúlya volna veszélyeztetve, ha a Habsburgok birodalma az osztozkodásból kinaradna. Kinaradni annyira volna, mint lemondani a nagyhatalmi állásról; ez a lemondás pedig a halál.

— De mikor Franciaország már annyira angasztálta magát a lengyelek érdekében. Segítségére küldtük Dumouriezt, egy sereg francia tisztet! Nem, nem, követs ur; a Habsburgok érdeke lehet akármilyen, Franciaországnak nem szabad tétérnie a becület utjáról.

közönsége közt páratlanul meleg és szíves viszony fejlődött ki. Naponként jelentkeznek az Szerkesztői üzenetek rovataiban.

A Budapesti Napló szerkesztősége nem esalódott önbizalmában és nem esalódott a közönségben, amely nagy szeretettel karolta fel ügyét az első perctől fogva. És hogy a közönség se esalódjék benne, arra vállaltva, szakadatlan buzgóssággal és lelkesedéssel törekszik. A szerkesztőség, amelynek belső tagjai: Vészi József főszerkesztő, Braun Sándor felelős szerkesztő, Ábrányi Emil, Clair Vilmos, Cerri Gyula, Erős Gyula, Feszl Géza, Gergely István, Holló Marton, Horváth Elemér, Janovics Pál, Kabos Ede, dr. Kovács Jenő, Lyka Károly, Márkus József, Merkl Adolf, Molnár Ferencz, Nyitrai József, Pásztor Árpád, Roboz Andor, dr. Soltesz Adolf, Thury Zoltán, Zöldy Márton, napról napra egész erejét, egész lelkesedését, összes hírlapirói kvalitásait viszi a harcba. Hűségese ebben a külső munkatársak díszes serege.

Olvasóink figyelmét újból is felhívjuk, a Budapesti Napló-ra és ismételve a legmelegebben ajánljuk az újságot. Olvasásra az újdonságok iránt érdeklődőknek és valóságos lelki épülésükre azoknak, akiknek a magyar hírlapirodalom magas színvonalában és magyar írók és újságírók hangya szorgalmában kedvük telik.

C S A R N O K .

Összettel.

Borongó köd szállott le a vidékre,
Borongó köd, fájó sejtés lelkemre.
Fáj a hallás, fáj a virágheradás,
Fáj látni, hogy mindenütt csak pusztulás.

Mért hull levél, mért hull le a kis virág?
Mért lesz árva, elhagyott a lomb, az ág?
Mért száll el a fecske, golya messzire,
Mért hoz bűt borongó köd a lelkemre?

Felelet: a síró szellő bús dala,
Mi is hullunk, elpusztulunk valaha,
Elhervadunk, eltávoznak anyánktól,
Mint öszszettel a hulló virág az ágtól.

Aliaquis.

KÖZGAZDASÁG.

Kereskedelmi és iparkamarai ülés.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara múlt hó 30-án tartotta meg október havi teljes ülését Szarvady Lajos elnökele alatt.

— Franciaország ma el van szigetelve a Habsburgok szövetsége nélkül: ez a szövetség pedig ma, tegnap még nem, de ma már okvetlenül megkivánja Lengyelország feloldozását. A monarchia csak Galiczia bekebelezésével tarthatja fenn tekintélyét Poroszországgal és az orosz birodalommal szemben. Az én császári urnóm bizonyosan legjobban sajnálja ezt a kényszerhelyzetet, nem egyszer meg is siratta a szerencsétlen lengyeleket, de Kaunitz felvilágosította kötelességeiről a felséges asszonyt — és ránk nézve már most nincs visszatérés. Különben is úgy tudom, hogy Aiguillon kinevezése legközelebb várható, ez az új államférfiu pedig nem barátja a háborúnak. Saint Castnál is több liszt fedte, mint dicsőség, mikor a malomba bujt az angolok golyói elől.

— Jegyezze meg jól, Mercy gróf, hogy Aiguillon folytatni fogja elődje lengyelpolitikáját és ezt annál is inkább, mert az osztrák szövetség ugy is megbukott ellenfelének alkotása: Choiseulé.

— Szegény Choiseul! Ugyan szép karácsonyi ajándékot kapott. „Mon cousin”, írta neki a király, „a nagyfokú nemtetszés, a melyet szolgálataival okozott, arra indított, hogy önt chanteloupi kastélyba internáljam”. Ha, ha, ha! Nos lássa, kedves Broglie, ezt érte el Choiseul az ő longyelbarátságával.

— Téved, követs ur; nem longyelbarátságával érte el, hanem a trónörökösnevel folytatott eselszövényeivel. Az ifju dauphine a jövő bosszujának szimbolmává vált, meg kellett legalább akadályozni, hogy ez a bosszu ne a ma bosszujá legyen. Holnap — ám igen — utánunk a vízvözön, a mint ő felsége mondja. Choiseul és vele talán az osztrák szövetség is megbukott, mert a dauphine-nak, ennek a félrevezetett — félig még kis leánynak, egy idő óta bizonyos személyiséget ignorálni tetszik. Pedig ez a személyiség a királynak is parancsol; és az ő hatalmától sok száz embernek hatalma, léte, élete függ. A ki azt akarja, hogy Aiguillon a francia politika dicsőségét feláldozza, az osztrák alliance-ot — akár Lengyel-

Szarvady Lajos megnyitja az ülést és előterjesztetnek az elnöki jelentések. Azok sorában a kereskedelemügyi miniszter leiratai két kerületi iparosnak és a hmvásárhelyi agyagipari szövetségnek állami segélyezéséről. Az utóbbinak a miniszter már korábban adott alapítványon és berendezési segélyen túl átengedi az agyagipari műhelynél levő két mázörölő dobot és még egy örlőre, továbbá egy agyag-gyűrő gépre 640 koronát utalványoz.

Kulinyi Zsigmond titkár jelentést tesz a kamarai iroda előző havi tevékenységéről és előterjeszti a kamara tudomására hozandó ügyeket, referálva ezek sorában a kamarai titkárok októberi értekezletéről.

A kamara mult havi ülésén fölterjesztést tett a dohánytözsdek adóalapjának méltányosabb megállapításáért, mire a kereskedelemügyi miniszter azzal válaszolt, hogy a pénzügyminiszter külön intézkedést nem tart szükségesnek. A kamara ismételt fölterjesztést tesz és kimutatván a kérés méltányosságát, újból kívánja tárgyalatni az ügyet.

Tárgyalatott a földmivelésügyi miniszter leirata, melylyel közli, hogy hajlandó volna 10,000 koronát a kamara rendelkezésére bocsátani oly czélból, hogy ez összeg erejéig rendeléseket tenne egyes községekben a mezőgazdasági háziiparosoknál és a termelt tárgyak értékesítésére keresne módozatokat. — A kamara készségét tudatja a földmivelésügyi miniszterrel a tervezett akcióban való részvételre. Konkrét javaslatokat azonban a Csongrád-megyei háziiparfejlesztés ügyében tartandó közelebbi ankét után fog tenni.

Jelentést tett az elnökség, hogy a kamarák szakirodalmi alapjából „A fogyasztási szövetségek és a kereskedelem” szakkérdés megírására kifizőt 1000 koronás pályadíjra egyetlen pályamű érkezett be. „A jóindulatú kritikának hódolni kell” jellege alatt. A munka megírására fölkért bírálók egyhangulag megállapították, hogy a pályamunka nemhogy kimerítően, de csak fölületesen, az ügyre tartozó adatok teljes mellőzésével tárgyalja a kérdést és sem tartalmilag, sem alakjára nem üti meg azt a mértéket, hogy kiadható volna a pályadíj, mely a föltételek szerint csak irodalmi becsű munkának ítéltető oda.

A kamara e jelentés alapján kimondta a díj kiadásának mellőzését és ezt a hírlapi közlések útján hozza tudomására az ismeretlen szerzőnek.

Jelentést tett az elnökség a szegedi kamara területén rendezett ipari tanfolyamok általán kedvező eredményeiről. E szerint a kerületben ez év folyamán 3 cipészipari, 3 férfiszabó, 1 nőszabó tanfolyam rendeztetett és kilátásban van még egy agyagipari tanfolyam is.

Az iparossegédek továbbképző tanfolyamairól részletes adatok közlését határozta el a kamara. Ilyen a kerület 5 városában áll fenn. Kér a kamara még segéd rajztanfolyamot szervezni Hmezvásárhelyen, Újvidéken, Zomborban, Szentesen, Ó-Becsén és Apatinban.

Újabb tanfolyamokat pedig Szegeden, Baján, Szabadkán.

Részletes és behatóan indokolt véleményt küldött a kamara a kereskedelmi oktatási tanáchoz a felsőkereskedelmi iskolák tantervének reviz-

ziója ügyében, több, gyakorlati irányu javaslatot téve a tanterv módosítására.

Fölterjesztést határozott el a kamara, hogy a molnáripar és a sodronyszövőipar képesítéshez köttessék.

Végül indokolt fölterjesztést fogadott el a kamara a vasuti forgalmi adatoknak az Évi jelentések számára egész részletességgel való rendelkezésre bocsátásáért és e fölterjesztést pártolási végett megküldi a többi kamarához is.

S Z I N H Á Z .

Október 24.

A viceadmíralis, Millöcker Károly kitünő operetteje került színre olyan összjátékban, amelyen csak kevés vidéki színpadon található. Áldor Juliska (Serafina) társulatunk kitünő primadonnája tüzzel, lelkesedéssel játszott és énekelte és a II-ik felvonásban a betét coupletlet oly finoman nuancirozta, hogy a közönség szinte felvillanyozta. Mellő volt hozzá Gerlaki (Sibillina), akinek szintén nagyon szerencsés estje volt. Játéka, mint rendszeren, ugy most is invenziózus volt, picziny hangjával pedig ugy tud bánni, hogy nagyok látszák. Némethné (Gilda) a trifolium harmadik tagja énekvél nyílt színen is sok tapsot kapott és rá is szolgált a tapsokra. Ilyen jó estje még nem volt. Mihályfi Juliska (Caudida) ma is a pompás comica volt. Szabados Gizi és Simon Mariska szépen táncolt. Falussy (Punto) szép hangja és ügyes játéka magával ragadta a közönséget. Az első felvonás hármasa (Aldorral és Gerlakival) és a III. felvonás keringője soká marad kellemes emlékülknben. Németh János (Mirabolante) némely nem egészen izléses rögtönzéstől eltekintve igen jó volt. Hegyesi Gyula (Deodato) és Ujvári (Narcisco) kitünők voltak. Boda Ferenc (Henri) igen gyenge, készületlenek látszott. A zene- és énekar minden száma pompás volt. Érte a pálmát Németh Ignác karnagynak nyújtjuk. Ha még felemlítjük, hogy zsufoit ház volt, elmondunk mindent.

Október 25.

Délután **A falu rossza** ment zsufoit ház mellett. Az előadásból csak Baróthy Gonosz Pistáját, Tóth Antal Feledjét és Falussy Göndör Sándorát emeljük ki, a többit pedig nyugodni hagyjuk.

Este **Bob herczeg,** a saisonban harmadszor és telt ház. Ezen előadás csak annyiban különbözött a többiektől, hogy Falussy szerepét (Lankaster) Boda énekelte nem oly szépen, mint Falussy.

Október 26.

A viceadmíralis másodszor és ismét telt ház, amely gyönyörűséggel hallgatta a bájos muzsikát. Sajnos, hogy az előadás nem állt a szombati előadás niveauján és így a műelvezet is mérsékelte volt.

Október 27.

Lili, Hervé örökké szép operetteje került színre a czimszerepben Gerlaki Herminnel, a mi általán kedvelt szoubrettünkkel, kinek ez jutalom-

Hangosan nevető alakok vették körül Poinset-t, a ki kézzel-lábbal tiltakozott valami ellen. Aiguillon, Saint Maigrin asszony, La Voillière, a lettre de cachets hires kézbesítője, Mirepoix maréchalné és Valentinois grőfnő észre sem vették, a mint du Barry leányos kíváncsisággal újra meg újra kérdezte:

— Mi az, már megint a szegény Poinset? Valentinois grőfnő felelt.

— Képzelse, ebben a felig sült állapotában verseit akarta felolvasni, a mikor Arnaud Sophie kis kutyája ugatni kezdett. És képzelse, mit mondott a szellemes Arnaud...

— Fogalmam sincs, — felelt du Barry az ő jámbor, ostobácska nézésével.

— Hát azt mondta, hogy a kis kutya tolvajt szagol...

— Tolvajt, itt, nálam?

— No hát persze; verstolvajt, — kacagott most még gnyagosban a grőfnő és Mirepoix fülehez hajolva, mondta nagy bosszusan:

— És ez a jó liba uralkodik Franciaországban. De a jó liba már tovalebegtet Mery karján.

— Láss, — fecsegett utközben, — milyen vigak itt nálam az emberek és a kis Antoniettenek még sem kell a társaságom. Ugy hánt pedig, hogy haragszik, ugy faj, hogy megvet. Megtlennek mindent a kedvéért, szivesen a szolgálója lennék, csak volna hozzám szíve, csak egy szava volna hozzám. De elfordul, lenéz, ajkát biggyeszti és nem is tudja, hogy az én szegény, bűnös szívem mennyire örül az ő ártatlanságának, az ő tisztaságának...

Nagy, gömbölyű könnyek léptek szemébe, a mint mondta és bus sóhajttal tette hozzá:

— Fáj, igazán nagyon faj.

Hirtelen azonban durezzaan felkiáltott:

— Ah, la France, megcsiptél, egészen kékre csiptél!

XV. Lajos állt mögöttük. Egyik kezében lálczát tartott fekete kávés findzsával, a másikkal megozírógatta a kegyencznő arcát.

játéka volt. Telt ház és három pompás virágjándék lett része a bajai közönség kedvencének, aki jatkával minden este újra meg újra meghódítja a közönséget. Ez estén is veges végig ünnepelelt, nyílt színen tapsolták és előadás után is kihívták többször is. Valóban szép estje volt e fiatal művésznőnek. Hegyesi Gyula Saint Hypothese szerepében olyan kiváló alakítást nyújtott, amely vetekedett a népszínház kitünő művésznőnek, Kassaynak alakításával, pedig ez utóbbi ebben világhírű volt. Falussy Plencharjda különösen az I-ső és II. felvonásban elragadott bennünket, a III. felvonásban azonban nem volt eléggé distingvált. Csiszér Beteliérje, Baróthy Bompanja és Gyulai Renéje teljesen kielégített bennünket.

Október 28.

Gárdonyi bájos, derüs vigjátéka **Annuska** zsufolásig töltötte meg a színházat és a nagy közönség osztatlan élvezetet talált a kitünő előadásban. Szabados Gizi (Annuska) bájosan, nemesen játszott meg szerepét úgy, ahogy csak ő tudja. Minden jelenetében finoman, átgondolva interpretálta. Csiszér Sárka (Sári), társulatunknak ez a fiatal, kedves tagja a mai estén a bajai közönség kedvencévé vált. A II. felvonásbeli nagy jelenete egyike a legszebbeknek volt, amit színpadunk az utolsó években láttunk. Mihályfi Juliska (Anna) nehezen találta magát szerepében, de nem rontott. Simon Mariska (Kati) nagyon erős vonásokkal jellemzett, Baróthy (Péter) erővel, izléssel, gondosan játszott most is, mint rendszeren. Falussy (Miklós) csak az I-ső felvonásban volt a helyzet magaslatán, ott, ahol kedélyesnek kellett lennie, azonban drámai jeleneteket megjátszani nem tud, nem is kell neki tudni. Csiszér Kálmán (Vass) nemesen játszott a felszég, de fenkölt gondolkodású falusi tanítót. Németh János (János) és Ujvári (Lukács) sajnos, ismét szertelenkedtek. Telt ház, mint rendszeren.

Október 29.

Planquette legremekebb műve, **Rip van Winkle** került színre Falussy István, a társulat derék baritonistájának jutalomjátékára és a közönség teljesen megtöltötte a színházat. Az előadás, melyet gróf Festetich Andor, a vidéki színészet országos felügyelője is végignézett, a jobbakkal közül való volt. Legelőbb is a legfiatalabb gárdával Stein Rózsikával és Rollberg Lajossal foglalkozunk, kik mondanivalóikat ügyesen, énekelni valóikat helyesen, bátran bocsátották közre és még tapsokat is kaptak. A nagyok közül Áldor Juliska (Lisbet, szellem és Alice) ma is kiváló kvalitásait ragyogtatta. Zenében és játékban egyaránt kitünő, mint szellem pedig discret volt és ezt érdemül tudjuk be neki. Katona Emilia (Katrina) ügyesen mozog a színpadon és picziny hangjával ügyesen bánt el. Fonó Gizike megennivaló levelhordó volt. Falussy István (Rip) elemében volt. Talán egy szerepe sincs, amely annyira megfelelné hangjának és játékban is élvezhető nyújtott. Hogy az énekrészekben exczellált, fölöslegesnek tartjuk felemlíteni. A bajai hölgyektől pompás babérok szorult, másoktól virágot és minden jelenlevőtől sok tapsot kapott. Németh János (Derrick) nagyon szépen, discretén játszott a szerepét és tetszést aratott. Ujvári (Nick és Jean)

— Fáj, nagyon faj? — kérdezte és nyújtotta felé a kávét. És la France nem tudná orvosolni ezt a fájdalmat?

— De igen is, Sire, tudná, ha akarná; ha beszélni merne leányával, Adélaide-dal és nővéreivel, hogy ne üldözzenek, hogy a dauphine-t tölem el ne idegenítsek. De Sire fel a leányaitól, fut előlük, nem mer parancsolni nekik...

— Nos, nos es mit parancsoljak nekik; de-hogy se merek, de-hogy is félek! Nos, így ki már ezt a feketét és mondja hamar, mit parancsoljon az én királyi felségem?

— Birjak rá a dauphine-t, hogy csak egy szót szóljon hozzám, ha legközelebb az udvar hódolatát fogadjja. Csak egy szót, csak ennyit.

A király Mercyre nézett. Szurós, patkány szemű gnyagosan villogtak, a mikor fölébe ugta: „Áll az alku, de maradjon a királyi titka” — aztán újra a kegyencznőhöz fordult, állat remegő ujjai közé fogta és szólt:

— Meg lesz az az egy szó; ugy-e, követ ur, meglesz?

— Ha, ha, ha, ha, hangzott most újra minden termen végig.

— Szegény Lutzbourg asszony, szegény öreg Lutzbourg asszony! Hogyan menekült, hogy elsieltet!

— Nos, nos, mi van Lutzbourg asszonnyal, — kérdezi a király és széles álla éppugy remeg a nevetéstől, mint a haragtól csak a minap, a mikor elcsapta a párisi parlamentet. — Hamar, Broglie, feleljen, vagy még most se felejtette el az előbbi unalmas dolgokat?

— Sire, a Polignac márkiné motján nevetünk. Dicsérték előtte az öreg dámának, Lutzbourgnek a fiatalos élénkiséget. Nos hát, a márkiné a füle hallatára így felelt a dicséretre:

— Ah, igen, élénk, nagyon élénk; de csak a bolháktól.

— Ha, ha, ha, ha, — nevetett a király és a vig Franciaország kórust képző kaczagása közt felelte az alkut.

(Folytatása következik.)

ország ellen, akár Lengyelország mellett föntartás, annak...

— ... Annak du Barry asszonyt kell megnyernie. Nos hát, gróf ur, engemet az én kormánynom felhatalmazott, hogy királyának részünkről ne csak arról tehessek jelentést, hogy lengyel politikánkban döntő fordulat állott be, hogy az ellenállás politikájáról áttértünk a békés bekebelezés politikájára, hanem arról is, hogy ő felsége a császárné, Mária Terezia, valamint az én és Kaunitz panaszaikra már hónapok óta eddig is, ugy ezentul még inkább egész anyai és császárnői tekintélyével azon lesz, hogy leánya du Barry grőfnővel szemben épp oly magatartást tanúsítson, mint a milyent ő tanusított hajdanában Pompadour asszonnyal szemben. A trónörökösne meg fogja érteni, mit kíván anyja népeinek békéje, dicsősége, boldogsága. Közölje ezt kérem — de egyelőre csak ő felsége titka maradjon, — királyi urával.

A temesvári kormányzó fogadott fia könnyed fejbiczcentéssel bucsuzott Broglie-tól és mosolygó szeretetreméltósággal lépett a fényesen kivilágított termekbe, a hol du Barry fogadta.

— Ön rossz ember; anyai ideje már, hogy visszavonult. Talán untatja társaságom? Pedig igazán olyan mulatságos. Hallja ezt a nagy nevest! A du Deffand poétája okozza, az a szeretetreméltó de l'Isle, a ki gárdista is, kapitány is, festő is. Nézze csak, hogy lóvá tette azt az ostoba Poinset-t. Elhitette vele, hogy la France főudvari kályhaellenzőt akar kinevezni, de olyat, a mely beszél is. Nos hát, a buta Poinset vállalkozott is rögtön. Hát próbára tették. Tüzet gyújtottak a kandallóba, kérem, háttal nekiállítottak és ugy kellett vagy felőráig felolvasnia de l'Isnek, a ki ő felségét képviselte. Persze, hogy nem állta és felig megsülve le is mondott az állásról nyomban. Régóta csináltunk ilyen jó tréfát; még akkor mikor mint Jeanne Vaubernier a madame Gourdon vig házában éltem. ... De ni, ni, már újra nevetnek; jöjjön csak kedves követ ur, nevéssünk mi is.

szintén diszert volt. Sajnos, hogy ezt nála, a tehetséges, invenciózus színésznel fel kell említeni. Hegyesy (Van der Bill) rövid szerepében igen jó volt. Boda (Adrien, hadnagy) ma szerencsés estétől dícselkedhetik. A többi — apró — szereplők, az énekarok, a karmester, mind helyeiken voltak.

Október 30.

Molnár Ferencz kuczagató bohózatát a Doktor úrt adták másodsor, zsufolt ház előtt L. Mihályfi Julia jutalomjátékául. A színlap Csizsér Sárkát ígerte Sárkányne szerepében, de Simon Mariska játszotta. Az előadás példátlanul vontatott volt úgy, hogy távolról sem hatott annyira, mint az első előadáson.

Lengyel Manó.

Nyilttér.*)

Borivóknak, kik a bort savanyúvízzel szedve retik vegyíteni, mindenképpen ezt a

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER

legfinomabb sárgyűző

SÁVANYÚVÍZ

„E víz közömbösíti a bor savát és az italnak kellemetes, ingerlő mellékhatást ad, annélkül, hogy a fekete részét festené.”

(*E rovatban közlöttekért felelősséget nem vállal a szerk.)

HIRDETÉSEK.

Gyógyszertár átvétel.

Szíves tudomás végett van szerencsém nyilvánosságra hozni, hogy a legrégibb s mindenkor kitűnő hírnévnek örvendő

„ÜDVÖZITŐHÖZ”
czimzett

GYÓGYSZERTÁRT

A TÓTH KÁLMÁN-TÉREN

(POLLERMANN-FÉLE HÁZBAN) folyó évi november hó 1-én tulajdonomba veszem, melynek vezetésében mindenkor s kizárólag a közegészség és a n. é. közönség kielégítése lesz irányadó.

Baja, 1903. évi november hó.

Kiváló tisztelettel

BARONYI GYULA
gyógyszerész.

Üzlet átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Baján, a Mészáros-féle házban lévő volt Koledin-féle

BORBÉLY- és FODRÁSZ-ÜZLETET

átvettem és azt saját nevem alatt tovább folytatom.

Ennélfogva bátorkodom a n. é. közönség pártfogásáért esedezni és kérem, hogy engem b. látogatásaikkal megtisztelni kegyeskedjenek.

Kiváló tisztelettel

Purda Gyula.

Birósági árverés utján
ELADATIK
KÉT LAKHÁZ.

A tek. kir. járásbiróság telekkönyvi hivatalában november hó 7-én Attila-utca 14-ik szám, azelőtt régi Fürdő-utca. Kikiáltási ár 4800 korona.
— Gróf Batthány Lajos-utca 20-ik szám, azelőtt Gyász-utca. Kikiáltási ár 7200 korona.

Egy jó házból való iskolázott fiú
tanulóul felvétetik.

Bővebb felvilágosítást e lap kiadóhivatalában nyerhető.

Szőlő és föld eladás.

Eladó a petői részben a járásra dűlő **32 kapa** jó karban lévő, az új méterrendszer szerint ültetett

— TIZ ÉVES —

SZŐLŐ ÉS 6 HOLD KÖRÜLI FÖLD

épülettel, mely áll: 2 szoba, 1 konyha, 1 présház és istállóból, valamint a vodiczai utra dűlő

10 HOLD FÖLD

— Bővebb értesítést ad: —
LERNER ANTAL
— TULAJDONOS. —

⊗ REISZ ÉS PORJESZ ⊗

BÚTORGYÁRA BÉKÉSCSABA

Fiók-telepek: Nagyvárad

BAJA

Erzsébet királyné-utca, volt Mészáros-féle ház.

Modern butor. Teljes lakásberendezések.

Legolesőbb gyári árak.

Mindenféle diszítő- és kárpitos munkák elvállaltatnak.

Jelszavam: csekély haszon, nagy forgalom!

ÜZLET MEGNYITÁS!

Van szerencsém Baja város mélyen tisztelt közönségét értesíteni, hogy helyben, az Erzsébet királyné utcában levő volt Mészáros-féle házban a mai kor igényeinek megfelelően egy

fényesen és dűsan berendezett

pálinka-, bor- és sör
kereskedést nyitottam.

Raktáron tartom a legfinomabb barack-, törköly- és szilva pálinkákat, ugyszintén bel- és külföldi tea rumokat, ugymint ananasz, brazíliai, cuba és jamaikát, amelyekre különösen felhívom a mélyen tisztelt intelligens közönségnek szíves figyelmét, ugyszintén bel- és külföldi cognacjaimra is. Raktáron tartom a legkitűnőbb asztali- és pecsenye borokat, valamint szegedi buczkai borokat, sört pedig kizárólag elsörendű kőbányait tartok.

Egyedűli törekvésem, hogy a mélyen tisztelt közönséget szolid, pontos és jó kiszolgálásom által üzletem részére megnyerjem, miért is esedezem kegyes pártfogásukért, vagyok

kiváló tisztelettel

özv. Lusztig Jakabné.

Lelkiismeretes, pontos és jó kiszolgálás.

Hirdetések jutányos áron felvétetnek e lapok kiadóhivatalában.

FISCHER PÁL

NŐI- FÉRFI- ÉS GYERMEK- DIVATÁRUHÁZA

BAJÁN.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására juttatni, hogy 15 év óta főnálló

NŐI-, FÉRFI- ÉS GYERMEK-

DIVATÁRUHÁZAMAT

több árúczikk hozzávételével meg bővítettem, ugyanis nagybani

BLOUSE ÁRÚSITÁST

vezettem be, kezdve a legegyszerűbb házi-blousoktól a legdiszesebb kivitelig.

Azonkívül eső- és napernyők új gyártását, úgy színes mint feketébe, elvállalok minden e szakmába vágó javításokat, melyek gyorsan és jutányosan saját műhelyemben eszközöltetnek.

Tetemesen kibővített legújabb divatú és legjobb gyártmányú férfi- és gyermek kalapok, úgyszintén mindennemű sapkák nagy raktáromra bátor vagyok a n. é. közönség szíves figyelmét felhívni.

Nemkülönbön szörme boák úgyszintén karmantyúk (Muff) óriási nagy választékban találhatóak.

Stiglitz és Unger-féle fehérnemű, menyasszonyi kelengyék egyedüli elárúsítása czégem által eszközöltetnek.

Mint hogy több évi működésem alatt alkalma volt a nagyérdemű közönségnek pontos és szolid kiszolgálásomról meggyőződést szerezni, jövőben is azon leszek, hogy vevőimet minél olesőbban juttassam első rendű árú beszerzéséhez, mely tények valódiságáról mielőbbi meggyőződést szerezhetnek. Kérem minél számosabb megrendeléseiket és szíves további pártfogásukért újabb vállalatomban is esedezve, maradtam

kiváló tisztelettel

Fischer Pál.

Törlesztéses kölcsönök

engedélyeztetnek földbirtokokra a Bácskában 600 korona, 700 korona, sőt 800 korona is katasztrális holdanként, a földek becsértéke és valóságos forgalmi ára arányában 10 évtől 50 évig terjedő törlesztésre, különösen előnyös feltételek mellett.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

SCHÄFFER VILMOS

bankigazgató

== SZEGEDEN. ==

Megbízható, szolid ügynökök alkalmaztatnak.

Le Griffon

valódi francia

szivarkapapír és kűvely.

Kapható minden jobb kereskedésben.

A Richter-féle
Liniment. Caps. comp.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszer, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésű alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghűléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban, „Horgony” védjegyvel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa.
csász. és kir. udvari szállítók
Rudolstadt.

BÁLI SELYEMBEN

gyönyörű ujdonságok, fehér, fekete és színes, minden árban. Szétküldés minden mennyiségben portó és vámentesen. Minták a kivántak megjelölésénél bérmentve. Levéldij Svájcba 25 fillér.

Selyemszövetgyár Union

GRIEDER ADOLF ÉS TÁRSA ZÜRICH P. 24.

9

kir. udvari szállítók

(SVÁJ CZ.)

Csuz, köszvény (rheuma)

szaggatás, derék- és hátfájás, valamint mindennemű izületi bajok ellen legbiztosabb szer a törvényesen védett

HALÁPI-féle

RESTAURATOR

mely már rövid használat után a fájdalmat nemcsak enyhíti, de sikeresen gyógyítja. Számos orvostanár által kipróbálva és ajánlva.

Egy tubus ára 1 korona 60 fillér.

Egyedüli raktár:

„APOSTOL” gyógyszerár, BUDAPEST, VIII. József-körut 64.

Éveken át szenvedtem rheumatikus bántalmakban. Semmiféle gyógyszer, sem fürdő nem használt. Az Ön Restaurator kenőcsének köszönhetem egyedül gyógyulásomat. Fogadjon ezért hálás köszönetemet és abbéli ígéretet, hogy mindenkinek, ki hasonló betegségben szenved, legmelegebben fogom ajánlani. — Budapest, 1903. szept. 10.

MUNKÁCSY JÓZSEF
Hernád-utca 30.

Használat előtt.

Használat után.

KIVÁLÓ SZERENCSE TÖRÖKNÉL!

Fölülmulhatatlanul

kedvez főarudánknak a szerencse. Rövid idő alatt 12 millió korona nyereséménél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi 5 hónapban a

3 legnagyobb nyeresémet és pedig:

a 605.000 koronás nagy jutalmat az 57080. sz. sorsjegyre,
a 100.000 koronás főnyeresémet a 74366. sz. sorsjegyre,
a 90.000 koronás főnyeresémet a 109770. sz. sorsjegyre,
és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyeresémet.

Ajánljuk emellett, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magyar kir. szabadalmazott 13. osztálysorsjátékban újbol

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeresemény jut és összesen egy hatalmas összeget.

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeresemény a legszerencsésebb esetben 1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeresemény 400.000, 1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000, 8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb; összesen 55.000 nyeresemény és jutalom 14.459.000 korona összesben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt. —.75 vagy kor. 1.50; — 1/4 eredeti sorsjegy frt. 1.50 vagy kor. 3.—; 1/2 eredeti sorsjegy frt. 3.— vagy kor. 6.—; — 1/1 eredeti sorsjegy frt. 6.— vagy kor. 12.—;

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

folyó évi november hó 19-ig bizalommal hozzánk beküldeni, miután a huzás e napon kezdődik.

TÖRÖK A. ÉS TSA

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főarudánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: **Teréz-körut 46a. I. fiók: Váci-körut 4a. II. fiók: Múzeum-körut 11a. III. fiók: Erzsébet-körut 54a.**

Rendelőlevél levágandó.

TÖRÖK A. ÉS TÁRSA BANKHÁZA BUDAPEST.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben } utánvételezni kérem }
 } postautalvánnyal küldöm }
 } mellékelem bankjegyekben (bélyegekben) } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím